

Деякі напрями застосування інтелектуального потенціалу в судовій експертизі

Дмитро Бринзело

здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, Дніпровський державний університет внутрішніх справ МВС України, м. Дніпро, Україна, e-mail: d.brinzelo@gmail.com

Світлана Хамініч

докторка економічних наук, професорка, старша наукова співробітниця, Дніпропетровський науково-дослідний інститут судових експертиз Мін'юсту України; професорка кафедри соціально-економічних дисциплін, Дніпровський державний університет внутрішніх справ МВС України, м. Дніпро, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2221-5550>, e-mail: svetala1704@i.ua

Розглянуто роль інтелектуального потенціалу в судовій експертизі. Проаналізовано впровадження інтелектуального потенціалу в різні галузі судової експертизи. Доведено необхідність підвищення та застосування інтелектуального потенціалу в судовій експертизі.

Ключові слова: інтелектуальний потенціал; судово експертиза; експерти; знання; освіта.

Certain Areas of Utilizing Intellectual Potential in Forensic Science

Dmytro Brinzelo, Svitlana Khaminich

The paper considers the role of intellectual potential in forensic science. Utilization of intellectual potential in various branches of forensic science is analyzed. The necessity of enhancing and utilizing intellectual potential during forensic examination is proved.

Keywords: intellectual potential; forensic examination; forensic experts; knowledge; education.

Судова експертиза відіграє ключову роль у правосудді, надаючи об'єктивні й наукові докази, які допомагають суддям та адвокатам приймати обґрунтовані рішення. У цьому процесі особливого значення набуває інтелектуальний потенціал експертів,

які проводять дослідження та дають висновки зі складних і спірних питань. Інтелектуальний потенціал у судовій експертизі — це сукупність знань, навичок, досвіду та здатності до аналітичного мислення, які дають змогу експертам не лише якісно виконувати

свою роботу, а й забезпечувати високі стандарти правосуддя.

Першим і, можливо, найважливішим аспектом інтелектуального потенціалу є рівень знань і професійної компетентності експертів. Судові експерти повинні мати глибокі знання та бути професіоналами у своїй галузі — криміналістиці, медицині, інженерії, економіці або інших науках. Висновки експертів найчастіше визначають результат справи, тобто їхня компетенція має бути на найвищому рівні, а знання — актуальними й відповідати сучасним вимогам [1]. Наприклад, у справах, пов'язаних із медичною експертизою, експерт має бути не лише досвідченим лікарем, а й розумітися на правових аспектах своєї роботи. Для цього йому необхідно постійно оновлювати свої знання, стежити за змінами в законодавстві та розвитком науки. Це робить судову експертизу наукомісткою та інтелектуально складною діяльністю.

Іще однією важливою складовою інтелектуального потенціалу є здатність до аналітичного мислення. У процесі роботи експерти стикаються з величезними обсягами даних, які необхідно не тільки систематизувати, а й правильно інтерпретувати. Суть експертної діяльності полягає в тому, щоб на основі аналізу фактів і досліджень зробити обґрунтовані висновки.

Ця робота потребує розвинених аналітичних здібностей, оскільки експертові необхідно не просто зібрати дані, а й виявити закономірності, оцінити їх

значимість і запропонувати можливі пояснення. Наприклад, під час проведення технічної експертизи ДТП експерт має враховувати безліч чинників: стан дороги, погодні умови, технічний стан автомобіля та дії водія. Тільки за допомогою інтелектуального аналізу можна зробити правильні висновки, які будуть корисні для суду.

Інтелектуальний потенціал експерта не обмежується лише знаннями та здатністю аналізувати інформацію. Сучасна судова експертиза потребує від фахівців креативного підходу й готовності застосовувати інноваційні методи для вирішення складних завдань [2]. Це особливо важливо у випадках, коли стандартні методи не можуть дати однозначних відповідей. Останнім часом активно розвиваються нові напрями судової експертизи — комп'ютерна криміналістика, аналіз ДНК тощо. Експертам необхідно не лише опановувати та впроваджувати нові технології, а й знаходити нестандартні способи їх застосування в конкретних справах. Застосування штучного інтелекту в судових експертизах стає новим позитивним викликом для юриспруденції, що потребує від експертів як технічних знань, так і здатності творчо ставитися до аналізу інформації.

Важливою характеристикою інтелектуального потенціалу експерта є його здатність зберігати незалежність та об'єктивність. Судова експертиза має бути неупередженою, а будь-які висновки експерта мають ґрунтуватися винятково на наукових даних і фактах, а не на особистих

уподобаннях або зовнішньому тиску. Це потребує від експерта високого ступеня професійної етики й особистої відповідальності.

В умовах, коли експерти можуть зазнавати тиску з боку однієї зі сторін судового процесу, незалежність їхніх суджень стає ключовим елементом, який гарантує справедливість. Для цього експертові необхідно мати не тільки глибокі знання, а й високий рівень самодисципліни та вміння обстоювати свою позицію, спираючись на докази.

Судова експертиза — це динамічна галузь, де швидко з'являються нові методи й технології, способи і прийоми, сучасні методології. Для того щоб залишатися в авангарді та зберігати свій інтелектуальний потенціал на високому рівні, експерти повинні постійно розвиватися, брати участь у професійних семінарах, навчальних програмах, стежити за науковими публікаціями. Без неперервного навчання експерт ризикує втратити актуальність своїх знань, що може негативно вплинути на якість його роботи.

Отже, інтелектуальний потенціал судового експерта — це не лише його досвід та освіта, а й прагнення безперервного вдосконалення своїх інтелектуальних навичок і розширення своїх професійних компетенцій. Саме їх знання, професійність і готовність до навчання допоможуть системі правосуддя ефективно впоратися з викликами нового часу й забезпечити справедливий та об'єктивний розгляд справ.

Перелік джерел посилання

1. Khaminich S., Heti K. The knowledge economy as a factor for enterprise development in management system. *Philosophy, Economics and Law Review*. 2023. Vol. 3. No. 1. Pp. 103—115. DOI:10.31733/2786-491X-2023-1-103-115 (дата звернення: 24.09.2024).
2. Хамініч С. Ю. Інноваційні методи управління в соціально-орієнтованій системі підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2023. Вип. 2 (39). С. 53—60. DOI: 10.32782/easterneurope.39-9 (дата звернення: 24.09.2024).